

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

Қолжазба құқығында

Мулдабекова Камшат Төлегенқызы

**АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ БОЛАШАҚ
МАМАНДАРДЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ**

6D010200- Бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі

Философия докторы (PhD)
ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация

Ғылыми жетекші:
п.ғ.д, профессор
Амирова А. С.
Шетелдік кеңесші:
профессор
Пишкин М.

Алматы, 2014

МАЗМҰНЫ

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР.....	3
АНЫҚТАМАЛАР.....	4
БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР.....	5
КІРІСПЕ.....	6
1 АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ БОЛАШАҚ МАМАНДАРДЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	14
1.1 Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық психологиялық негіздері.....	14
1.2 Болашақ бастауыш сынып мамандарының ақпараттық технологиялар арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың ерекшеліктері.....	36
1.3 Болашақ мамандардың ақпараттық технологиялар арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық үлгісі.....	52
2 БОЛАШАҚ МАМАНДАРДЫҢ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ КОММУНИКАТИВТІК ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ	
2.1 Студенттердің ақпараттық технологиялар арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың қазіргі жағдайы.....	71
2.2 Болашақ бастауыш сынып мамандарының ақпараттық технологиялар арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың әдістемесі.....	88
2.3 Тәжірибелік-эксперименттік жұмыс және оның нәтижелері.....	110
ҚОРЫТЫНДЫ.....	138
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ.....	140
ҚОСЫМШАЛАР.....	148

НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Бұл диссертациялық жұмыста келесі нормативтік құжаттарға сілтемелер қолданылған:

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. 27.07.2007 ж., №319-III ҚРЗ. Астана. Ақорда.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2010-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. 07.12.2010 ж., ҚР Президентінің № 1118 Жарлығы, Астана

Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары. –Астана, 18.08.2010 ж., ҚР Білім және ғылым министрінің №454 бұйрығы.

Ақпараттандыру туралы Қазақстан Республикасының Заңы. 11.01.2007ж., № 217.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың 2006 жылғы «Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына ену стратегиясы» атты Қазақстан халқына Жолдауы.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың 2007 жылғы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Қазақстан халқына Жолдауы.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың 2014 жылғы «Бір мақсат, Бір мүдде, Бір болашақ» атты Қазақстан халқына Жолдауы.

Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы, 24.02.2004, Астана.

Орта білім беру жүйесін ақпараттандырудың мемлекеттік бағдарламасы, 22.10.1997 ж., №3645.

Бастауыш және орта кәсіптік білім беру оқу мекемелерін ақпараттандырудың мемлекеттік бағдарламасы, 15.05. 2000 ж., №721.

Оқу-әдістемелік жұмысты ұйымдастыру және жүзеге асыру Ережесі.- ҚР Білім және ғылым министрінің № 583 бұйрығы, 2007, 29 қараша.

«Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында толық компьютерлік сауаттылықты қамтамасыз ету туралы» ҚР Білім және ғылым министрінің №781 бұйрығы, 27.09.2004 ж.

«Қазақстан Республикасында ақпараттық теңсіздікті төмендетудің 2007-2009 жылдарға арналған бағдарламасы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2006 ж. 13 қазан. №995 -қаулысы. Астана.

АНЫҚТАМАЛАР

Бұл диссертациялық жұмыста келесі терминдерге сәйкес анықтамалар қолданылған:

Ақпараттық технология - ақпаратта жинау, сақтау, өңдеу және тарату тәсілдері мен құралдары динамикалық түрде өзгеріске ұшырап, солар арқылы қоғамның инфрақұрылымын қалыптастыруға бағытталады.

Ақпараттық мәдениет – кез келген ақпарат көзін – анықтамаларды, сөздіктерді, энциклопедияларды, теледидар бағдарламаларын, т.с.с. дұрыс пайдалана білу, ақпараттық мәдениет – әңгімелесе білу, теледидар, хабарды (интернетті) талғамды түрде қарау, алынған мәліметті ой елегінен өткізіп, талдай білу және өзгелердің еркіндігіне әсер ететін жағдайларда өз еркіндігінді шектей білу деген тұжырым жасауға мүмкіндік береді.

Коммуникативтік құзыреттілік:

- нақты өмір жағдайында өзінің міндеттерін шешу үшін ауызша және жазбаша түрлі байланыс құралдарын қолдануға;

- әдіскер-ғалымдардың анықтамаларын, идеяларын талдауға;

- әдептілік талаптарына сәйкес өзіндік пікірін білдіруге;

- өз пікірін айта білуге, оның ішінде басқа да пікірлермен келісе білу, қарым-қатынас диалогына түсе отырып, жанжалдық ахуалдарды шешуді жүзеге асыруға;

- жалпы нәтижеге қол жеткізу үшін түрлі оқытушымен, білім алушылармен топта қарым-қатынас құруға мүмкіндік береді.

БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

ҚР – Қазақстан Республикасы

ҚР МЖМББС – Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты

ЖОО – жоғары оқу орны

БОПмӘ – Бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі

ҚРБЖМ – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі

АТ – ақпараттық технология

АТК – ақпараттық техникалық компьютер

ОӘК – оқу-әдістемелік кешен

ОАО – Оқу - ақпараттық орта

ЭОҚ – Электронды оқыту құралы

АБТ – Ақпараттық-байланыс технологиялар

БҰҰ – Біріккен Ұлттар Ұйымы

Кіріспе

Зерттеудің көкейкестілігі: Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011–2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында білім алушылар үшін: «баршаға бірдей сапалы білімге қол жеткізу; коммуникативтік және кәсіптік құзыреттілікті дамыту», – деп көрсетілген. Сонымен қатар, студенттердің кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыруда электрондық оқыту жүйесіне көшуге және олардың біліктілігін арттыру үшін ақпараттық технологияларды пайдаланушыларды даярлау және олардың біліктілігін арттыру қажет, – екені нақтыланып берілген [1]. Бұл бүгінгі жоғары оқу орындарының алдына болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру үшін ақпараттық технологияларды барлық пәндерді оқытуда пайдалануды талап етеді.

Республикамызда білім беруді ақпараттандырудың негізгі мақсаты – бұл ақпараттық технологияларды қолдану негізінде біртұтас біліми ақпараттық орта құру арқылы ұлттық білім сапасын арттыруды көздеп отыр. Жоғары оқу орнының күрделі де маңызды бір мәселесі студентті болашақ мамандығына оңтайландыру, кәсіптік біліктілігін дамыту, жоғары білім беру оқытушылары үшін алтыншы міндеттің маңызы ерекше, онда: «Білім беру реформасының ойдағыдай жүргізілуінің басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің әрбір азаматы әлемнің кез-келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу» - деп атап көрсетілді [2]. Мұның өзі еліміздегі білім беру жүйесін әлемде болып жатқан келелі жаңалықтармен ұштастырып оқыту мақсатына байланысты еліміздің жоғары оқу орындарының алдына білім сапасына өзгерістер енгізу мәселесін міндеттейді.

ЮНЕСКО-ның шешімімен әлемдік білім саласында екі маңызды бағдарламалардың өзара кірігуі нәтижесінде («Ақпарат бойынша жалпы бағдарлама» және «Информатика бойынша үкіметаралық бағдарлама») 2000 жылы «Ақпарат бәрі үшін» бағдарламасы жарық көрді [2]. Аталған бағдарламада білім беруді ақпараттандыру жүйесінде ақпараттық технологияларды әсіресе, телекоммуникациялық технологияларды, электрондық оқулықтар мен кешендерді пайдаланып оқыту ерекше орын алатыны баса айтылған. Бұдан шығатын қорытынды болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы оқыту үдерісінде пайда болатын мәселелердің шешімін табу үшін кәсіби білім мен біліктілікті қалыптастыруды қажет етеді.

Қазақстан Республикасы жоғары білім беру мемлекеттік стандартының тұжырымдамасында: жоғары оқу орындарын бітірушілердің дайындық деңгейіне қойылатын талаптар түрінде белгіленген қоғамымыздың жаңа әлеуметтік тапсырыстары, өз кезегінде оқыту бағдарламаларын өзгертуді сондай-ақ студенттердің алатын білім сапасын көтеріп, бүгінгі күнге сай кәсіптік дағдыларды игеруге бағытталған оқытудың жаңа технологияларын енгізуді көздейді, – деп көрсетілген [3]. Мұның өзі жоғары оқу орнында болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда қазіргі

қоғам сұранысына жауап беретін, өзін-өзі жүзеге асыра алатын, дамытатын, ақпараттық технологияларды инновациялық үдеріс ретінде пайдалана білуді міндеттейді.

Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ бастауыш сынып мамандарының коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың негізгі бағыты – қазіргі қоғамның талабына сай, өз еркімен шешім қабылдай алатын, бәсекеге қабілетті, ақпараттық білімділігі мен қабілеттілігі, біліктілігінің қойылып отырған талапқа сәйкес келуімен сипатталады.

Ақпараттандыру – ақпараттық технологияларды пайдаланудың негізінде электрондық ресурстарды, ақпараттық жүйелерді дамытуға бағытталған ұйымдастырушылық, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми-техникалық үдеріс [4].

Сонымен бірге, ақпараттандырудың педагогикалық үдеріске де тікелей қатынасы бар, өйткені білім алушылардың ақпараттануы, олардың білім, біліктіліктерінің құзыреттілігін құрайды.

Жоғары оқу орнында білім беруде болашақ бастауыш сынып мамандарының ақпараттық технологиялар арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда оқыту үдерісінде жүзеге асыруда, оның өзінің іс-әрекетінің субъектісі болуына мүмкіндік туғызу қажет. Бұл өз кезегінде болашақ бастауыш сынып мамандарының ең алдымен өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі дамыту, өзіндік білімін жетілдіру, өзін-өзі жүзеге асыру, бақылау мен бағалаудағы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырумен сипатталады.

Болашақ бастауыш сынып мамандарының коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда ақпараттық технологияларды кеңінен қолдана білудің жоғары деңгейде болуы, олардың сапалы білім алуы, білікті маман ретіндегі кәсіби дайындығына қойылатын талаптардың бірі болып отыр.

Қазақстан ұлттық энциклопедиялық сөздігінде: «коммуникация (латынша communicatio – ортақ етемін, байланыстырамын, сөйлесіп пікірлесемін) – 1) қатысым – 1) қатысым жолы, бір орынның екінші жақпен байланысы; 2) сөйлесу, ақпарат беру. Коммуникация, негізінен, танымдық қызмет атқарып, тілдің көмегімен жүзеге асырылады» деген мағынаны білдіреді [5].

Философиялық сөздікте: коммуникация – біреумен кеңесу – «Мен»-нің өзін басқадан табуына көмектесетін, қарым-қатынасты білдіретін философияның категориясы - делінген [6].

Зерттеу тақырыбымыз бойынша коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру, ақпараттық технологиялар ғылыми еңбектерде әрқырынан қарастырылып, ұлы ойшылдар мен ағартушылар, белгілі философтар, психологтар мен педагогтар зерттеулеріне арқау болған.

Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда ақпараттық технологиялардың мәні мен мазмұны ерте заманнан бүгінге дейін философтар, психологтар, педагогтардың көзқарастарында орын алып, бүгінгі күні қоғам талабына сай жүйеленіп келеді. Гегель [7], Аристотель [8], Б.Рассель [9], Г.Лейбниц [10], Дж.Локк [11], шығыс ғұламалары әл-Фараби [12], Ибн-Сина

[13], Ж.Баласағұн [14], және қазақ ойшылдары А.Құнанбаев [15], Ы.Алтынсарин [16] еңбектерінен бастау алғанына зерделеу барысында көз жеткізілді.

Шетел ғалымдары «құзыреттілік», «құзырлылық» ұғымдарының педагогикалық және психологиялық аспектілерін Р.Арнольд [17], Г.Влуменштейн [18], Дж.Равен [19], К.Роджерс [20], И.В.Роберт [21], қарастырған.

– болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру мәселелері Ф.Ш.Оразбаева [22], С.Р.Рахметова [23], А.Е.Жұмабаева [24], З.Б.Бейсенбаева [25], Ж.Т.Дәулетбекова [26], А.Жапбаров [27], Ә.С.Әлметова [28], Ж.Н.Сулейменова [29] т.б. еңбектерінде зерделенген.

- болашақ мамандарының ақпараттық технологиялар негізінде түйінді құзіреттілігін дамыту мәселелеріне байланысты отандық ғалымдар әр қырынан зерттеулер жүргізген Н.А. Асанов [30], А.Ж. Қайдарова [31], А.Қ. Құсайынов [32], Қ.Г. Құдайбергенова [33], Е.Ш. Қозыбаев [34], Н. Катаев [35], М.Ж.Жадрина [36], Қ.М.Нағымжанова [37], А.Қ.Рысбаева [38], Б.А.Тұрғынбаева [39], еңбектерінде орын алған. Сонымен қатар зерттеу тақырыбымызға байланысты жүргізілген ғылыми еңбектерге тоқталсақ:

– ақпараттық технологияны пайдалану арқылы студенттер мен оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру мәселелері Г.Қ.Нұрғалиева [40], Т.О.Балықбаев [41], Ж.А.Қараев [42], Ж.У.Кобдикова [43], К.З. Халықова [44] Б.Абықанова [45] т.б.;

– оқу үдерісін жетілдіруде құзыреттілікті қалыптастыру мәселесі болашақ мамандардың ақпараттық технологияларды қолдануға даярлығын, ақпараттық мәдениетін қалыптастыруды Е.Ы.Бидайбеков [46], Д.М.Жүсіпалиева [47], К.М.Беркімбаев [48], А.Сағымбаева [49], Б.Т. Барсай [50], Г.И.Бейсенова [51], Л.П.Әбішева [52], Б.Т.Кенжебеков [53], С.М.Кенесбаев [54], Б.А.Досжанов [55], Г.У.Сыздықбаева [56], А.Т.Чакликова [57] және т.б. әрқырынан зерттеген.

– білім беру саласында ақпараттандырудың түрлі аспектілері ТМД елдерінің ғалымдары оқыту үдерісінде құзыреттілік, кәсіби құзыреттілік мәселелерінің теориясы мен әдістемесі, құзыреттілік мәселесімен арнайы айналысқан ғалымдар: А.В.Хуторский [58], И.А.Зимняя [59], В.А.Сластенин [60], В.С.Гершунский [61], В.В.Краевский [62], В.П.Беспалько [63], Е.В.Бондаревская [64], М.В.Кларин [65], В.М.Монахов [66], Е.С.Полат [67], В.А.Ситаров [68], И.С. Якиманская [69] және т.б.

Авторлардың еңбектеріне жасалған талдаулар құзыреттілік ұғымына берген анықтамаларының бір бірін толықтыратыны байқалды. Психологиялық тұрғыда құзыреттілік - белгілі бір ұғымдық жүйенің болуын талап ететін практикалық іс-әрекетті жүзеге асыру қабілеті, пайда болған мәселелер мен міндеттерді шапшаң шешуге мүмкіндік беретін ойлаудың типі, түсіну қабілеті.

Ақпараттық технология педагогикалық ұғым ретінде болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың бір бөлігі ретінде қарастырылып, олардың сапалық көрсеткішін сипаттап, теориялық және практикалық даярлығының біртұтастығын қамтамасыз етеді.

Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ бастауыш сынып мамандарының коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың жолдарын бір жүйеге келтіріп, олардың ғылыми-педагогикалық негіздерін анықтау мәселелері толық шешілмей отыр.

Дегенмен, жоғарыда аталған еңбектерді теориялық тұрғыдан талдау, олардың ақпараттық технологиялар негізінде болашақ бастауыш сынып мамандарының коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру мәселелерінің әр қырынан зерттелгені атап өтіліп, біз қарастырып отырған мәселенің ғылыми тұрғыда әлі де болса, шешімін таппай отырғандығын дәлелдейді. Сонымен қатар, ақпараттық технологиялар негізінде болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың теориялық негіздерінің айқындалмауы және оларды тәжірибеде жүзеге асыратын әдістемелік нұсқаудың жоқтығы арасындағы қарама-қайшылықтар туындап отыр. Осы аталған қарама-қайшылықтардың шешімін іздестіру зерттеу тақырыбын **«Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру»** деп таңдауға негіз болды.

Зерттеудің мақсаты: ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруды теориялық тұрғыда негіздеу және оның әдістемесін дайындау.

Зерттеу нысаны: жоғары оқу орнындағы оқыту үдерісі.

Зерттеу пәні: болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда ақпараттық технологияларды пайдалануы.

Зерттеудің ғылыми болжамы: егер, ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың теориялық қағидаларына сәйкес оның әдістемесі жасалып, оқыту үдерісіне ендірілсе, онда болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігі жоғары деңгейде қалыптасады, өйткені, бұл жағдайда болашақ мамандардың ақпараттық білімдері кеңейіп, оқу іс-әрекетінде жүзеге асыруға негіз болады.

Зерттеудің жетекші идеясы: болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруда ақпараттық технологияларды пайдалану оқыту үдерісінің тиімді ұйымдастырылуына ықпалын тигізеді.

Зерттеудің міндеттері:

1. Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық, психологиялық негіздерін анықтау.

2. Болашақ бастауыш сынып мамандарының коммуникативтік құзыреттілігін ақпараттық технологиялар арқылы қалыптастырудың ерекшеліктерін айқындау.

3. Болашақ мамандардың ақпараттық технологиялар арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық үлгісін жасау.

4. Болашақ бастауыш сынып мамандарының ақпараттық технологиялар арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың әдістемесін

дайындау және тәжірибелік-эксперимент арқылы оның тиімділігін тексеру, ғылыми негізделген ұсыныстар дайындау.

Зерттеу жұмысының әдіснамалық және теориялық негіздері: тұлғаның іс-әрекетте қалыптасуы туралы философиялық, психологиялық, педагогикалық тұжырымдамалар, ақыл-ой іс-әрекетін сатылап қалыптастыру теориясы; ғалымдардың ақпараттық мәдениетті дамыту, өзін-өзі дамыту туралы тұжырымдамалары; тұлғалық-бағдарлы оқыту тұжырымдамасы, педагогикалық технологиялар туралы педагогика мен психологиядағы теориялық қағидалары, ақпараттық құзыреттілікті қалыптастыру туралы ғылыми тұжырымдамалары, оқытудың дидактикалық заңдары мен принциптері.

Зерттеу көздері: философтардың, педагогтар мен психологтар еңбектері; Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің жоғары және көпсатылы оқу орындарының оқу үдерісіне байланысты ұсынған құжаттары (тұжырымдамалары, кешенді бағдарламалары, оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдар, электрондық оқу құралдары), педагогиканың ғылыми жетістіктері мен озық тәжірибелері; ресми материалдар мен құжаттар (Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңы, «Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы»), Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің нормативтік құжаттары, университеттік білім беру жағдайында оқыту үдерісін ұйымдастыру бойынша жинақталған әлемдік озық тәжірибелер және автордың педагогикалық, ғылыми іс-тәжірибелері алынды.

Зерттеу әдістері:

- теориялық (ғылыми–теориялық әдебиеттерді талдау, салыстыру, нәтижені жобалау);
- эмпирикалық (сауалнама, әңгімелесу, бақылау, оқу–әдістемелік құжаттарды саралау, студенттердің өзіндік жұмыстарын талдау, тестілеу, тәжірибелік жұмыс жүргізу);

Зерттеудің кезеңдері:

Бірінші кезең (2011-2012) – зерттеу мәселесі бойынша педагогикалық-психологиялық, ғылыми-әдістемелік әдебиеттер мен нормативтік құжаттарға теориялық тұрғыдан талдау жасалды. Осы кезеңде зерттеу мәселесі, міндеттері, зерттеу көздері, пәні және ғылыми болжамы айқындалды; мүмкіндіктері зерделенді, ақпараттық технологиялар негізінде болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудың «ақпараттық технологиялар», «коммуникативтік құзіреттілік» ұғымдарының мәні нақтыланды, ақпараттық технологиялар негізінде болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың психологиялық-педагогикалық мүмкіндіктер айқындалып, оның үлгісі жасалып, өлшемдері мен деңгейлері көрсетілді.

Екінші кезең (2012-2013) – ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру үлгісін оқыту үдерісіне енгізу тиімділігін анықтау бойынша тәжірибелік-эксперименттік жұмыс жүргізілді. Анықтау эксперименті барысында бастауыш оқыту

педагогикасы мен әдістемесі мамандығының студенттерінің коммуникативтік құзыреттілігін дамыту өлшемдеріне сәйкес бастапқы білім деңгейлері зерделенді. Осы кезеңде ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыруға бағытталған «Болашақ мамандарды бастауыш сыныптарда шет тілін оқыту әдістемесі» арнайы курс бағдарламасы жасалып, оқыту үдерісіне енгізілді.

Үшінші кезең (2013-2014) – жүргізілген эксперимент қорытындыларын талдау, жалпылау, нақтылау нәтижелері бойынша алдын-ала жасалған қорытындыларға түзетулер ендірілді, эксперимент материалдары жүйеге келтірілді, соның негізінде, ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыру динамикасы анықталды. Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудың тиімділігі математикалық-статистикалық тұрғыда негізделді.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы мен теориялық мәнділігі:

1. Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру теориялық тұрғыда негізделді;

2. Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың педагогикалық ерекшеліктері айқындалды;

3. Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық үлгісі жасалды;

Зерттеудің практикалық мәнділігі:

- ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру мақсатында «Бастауыш сыныптарды ағылшын тілін оқыту әдістемесі» атты арнайы курс бағдарламасы мен оны іске асыратын әдістемесі дайындалды;

- зерттеу нәтижелерін жоғары және арнаулы педагогикалық оқу орындарында, мұғалімдердің біліктілігін арттыру және қайта даярлау институты мен жалпы орта білім беретін мектептердің білім беру үдерісінде пайдалануға болады.

Қорғауға ұсынылатын қағидалар:

- ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың психологиялық-педагогикалық ұғым ретінде тұлғаның өзін-өзі табысты жүзеге асыруда пәндік, тұлғалық, жүйелілік құзыреттілікке қол жеткізуімен яғни мамандығына байланысты барлық іс-әрекеттерді орындауда көрініс береді;

- ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың тұлғаның өзін-өзі табысты жүзеге асыруы (эмоциялық байланысқа түсе білуі, коммуникативтік міндеттерді қоя білуі, қарым-қатынастың үлгісін жасай білуі, тыңдау мен есту, оқу мен жазу, қарым-қатынасты сөзбен белсендіру,

көзқараспен, ыммен, педагогикалық талаптарды қоя отырып, этикалық норманы сақтау, дұрыс қарым-қатынас стилін таңдай білу және т.б.) мүмкін болады;

- арнайы ұйымдастырылған оқыту үдерісінде ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың өлшемдері мен көрсеткіштері, деңгейлерін айқындауға себепкер болып, болашақ маманның тұлға ретінде қалыптасуына ықпалын тигізеді;

- ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың мүмкіндіктері олардың болашақ маман ретінде өзін-өзі жүзеге асыру үшін педагогикалық үдеріске «Бастауыш сыныптарда шет тілін оқыту әдістемесі» атты арнайы курс бағдарламасын енгізуімен іске асырылады.

Зерттеу нәтижелерінің дәлелділігі мен негізділігі: зерттеудің ғылыми-педагогикалық негіздерімен, зерттеу пәніне сәйкес қарастырылған әдіс-тәсілдердің нақты қолданылуымен, тәжірибелік-эксперимент жұмысының жоспарымен, зерттеу мақсатының міндеттерге сәйкестілігімен алынған бастапқы және соңғы нәтижелердің математикалық-статистикалық әдістерді қолданумен, анықталған мазмұндық фактілер мен оқу-танымдық әрекеттерін тексерумен арнайы курсты жоғары оқу орнының тәжірибесіне енгізумен қамтамасыз етілді.

Зерттеу нәтижелерін сынақтан өткізу мен ендіру: Ақпараттық технологиялар арқылы болашақ мамандардың коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың мәні халықаралық және республикалық конференцияларда, ғылыми-әдістемелік журналдарда жарияланды:

Зерттеу барысында отандық және шетелдік басылымдарда ғылыми мақалалар жарық көрді.

1.Білім беру саласында ақпараттық – коммуникациялық технологиялардың дамуы және оны пайдаланудың негізгі бағыттары // Ғылыми журнал Қазақстан жоғары мектебі.- 2012.- №2(1). 268-271 б.б.

2. Некоторые признаки педагогических технологий // Ғылыми журнал Изденіс. - 2012.- №3.- С.266-269.

3.Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану-кәсіптік білім мамандығы студенттерінің кәсіби құзырлығын қалыптастырудың маңызды элементі // Қазақстан педагогикалық ғылымдар академиясы Хабаршы. - 2014.- №3. 34-38 б.б.

4.Болашақ бастауыш сынып мамандарының коммуникативтік құзіреттілігін ақпараттық технологиялар негізінде қалыптастыру//Ғылыми журнал Қазақстан ұстазы. 2014 .- №01(1). 5-10 б.б.

5.Болашақ мамандардың құзіреттілігін ақпараттық технологиялар негізінде қалыптастыру // Жоғары оқу орынынан кейінгі білім беру жағдайындағы ғылыми - педагогикалық әлеуетті дайындаудың өзекті мәселелері атты

халықаралық ғылыми - тәжірибелік конференция. - Абай атындағы ҚазҰПУ, 2012. 281-284 б.б.

6.Көркем мәтіннің жас ұрпақ тәрбиесіндегі орны // - «Әлеуметтік жаңғырту жағдайында білім беру жүйесін жетілдіру» Халықаралық ғылыми – практикалық конференция.- Ы. Алтынсарин атындағы ұлттық білім академиясы. Астана, 2013. 26-30 б.б.

7.Сущность понятия «Педагогическая технология» // Материалы VIII международной научно – практической конференций. - Чехия . 2012. – С. 8-12.

8.Social intelligence as a condition for the development of communicative competence of the future teachers // 5th World conference on Educational Sciences.- Italy. 2013. 2-5 p.p.

9.The usage of innovation technologies in formation of professional competence of the future specialists// 2nd Cyprus International Conference on Educational Research.- 2013. 540-543 p.p.

10.Tolerance in the System of World – View Culture and Moral Development // Middle- East Journal of Scientific Research.- 2014. 802-804 p.p.

Зерттеудің негізгі базасы:

Эксперимент жұмыстары Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде, Қожахмет Яссауи атындағы халықаралық Қазақ-түрік университетінде жүргізілді.

Диссертация құрылымы. Диссертация кіріспеден, екі бөлімнен, қорытындыдан, пайдаланылған әдебиеттер тізімінен, қосымшадан тұрады.